

Potilasturvallisuuden opetuksessa kannattaa huomioida oppimisen herkkyyssvaiheet

Lääkärin ammatillisuuteen sisältyy hoidon turvallisuus. Terveydenhuollon perustehtäviin kuuluu potilasturvallisuuden varmistaminen. Hoitomenetelmien lisäksi lääkärin on tunnettava systeemitekijöiden merkitys potilasturvallisuudelle.

Tässä lehdessä julkaistun lääketieteen opiskelijoille tehdyn kyselyn havainto on varhaisen potilasturvallisuusopetuksen yhteys turvallisuusmyönteisyyteen (1, tiivistelmä s. 460). Kirjoittajien päätelmiä myötäillen potilasturvallisuuden perusteiden soisi kuuluvan opiskelijan valmiuksiin jo ennen ensimmäisiä potilaskontakteja.

WHO julkaisi jo vuonna 2009 potilasturvallisuuden opetussuunnitelman lääkärikoulutukseen. Sisältöjä ovat potilasturvallisuuden käsitteet, inhimilliset tekijät, systeemitekijät ja kompleksisuus, tiimityö, virheiden ehkäisy niistä oppimalla, riskien hallinta, laatutyö, potilaiden ja läheisten osallisuus, kajoavien toimenpiteiden turvallisuus, lääkitysturvallisuus ja infektioiden torjunta (2). Vaikka vuonna 2020 julkaistuissa valmistuvan lääkärin osaamistavoiteissa nämä on mainittu (3), tiedekuntien opinto-oppaista potilasturvallisuus-sisältöjä löytyy vain satunnaisesti.

Potilasvahinkomenettelyt kuuluvat joissain tiedekunnissa yhteisiin opintoihin. Valmistuvan lääkärin olisi hyödyllistä myös tuntea suojaukset ja muut keinot, joiden avulla vahinkoja vältetään, osata minimoida haittatapahtumien vaikutukset sekä tuntea palautekäytännöt ja säädösten mukaiset ilmoitusmenettelyt. Lisäksi on hyvä tietää, mitä tukea on tarjolla, kun itse on osallisena virheeseen tai vahinkoon.

Potilasturvallisuusopetus tiedekunnissa on epäsystemaattista: vastuuttamatta, kuvaamatta ja arvioimatta. Toimia tarvitaan, ettei oppi jää sattuman tai yksittäisen opettajan aloit-

teellisuuden varaan. Opetusta koordinoivaa yhteistyötä tarvitaan tiedekuntien välille. Opetussisältöjä on syytä yhdenmukaistaa myös muihin terveydenhuollon ammatteihin valmistavien korkeakoulujen kanssa.

Toistaiseksi vain yhdessä lääketieteellisessä tiedekunnassa on potilasturvallisuuden professuuri. Kahdessa yliopistossa voi suorittaa vapaavalintaisia potilasturvallisuusopinnoita (4,5).

Suomessa 10 vuotta sitten laaditut WHO:n sisältöjä mukailevat verkkokoulutukset ovat tarjolla useissa organisaatioissa ja Duodecimin Oppiportissa (6). Sisältöjen päivittäminen palvelujärjestelmän nykytilanteeseen on tarpeen. Uutta materiaalia laiteturvallisuudesta sekä digitaalisten ja etäpalveluiden turvallisuudesta tarvitaan.

Jokaisen lääkäriksi opiskelevan kannattaa suorittaa potilasturvallisuuden verkkokurssi ennen klinikkaa. Ainakin yhdessä tiedekunnassa se on pakollinen. Harjoittelupaikkojen kaikkialla kannattaisi asettaa kurssin suorittaminen vaatimukseksi.

Roolimalleilla on edelleen merkitystä lääkäriksi kasvussa. Opettajien tai tuutorien omaan osaamiseen on syytä kuulua turvallisuuden perusteoriat, WHO:n opetussuunnitelma ja valmistuvan lääkärin osaamistavoitteet (1,3,6). Potilasturvallisuus saisi näkyä jo prekliinisessä opetuksessa ja kulkea juonteena kliinisessä opetuksessa vuosittain täydentyen. Karttuvan tiedon testiin kannattaisi sisällyttää myös potilasturvallisuuden kysymyksiä osaamisen edistymisen seuraamiseksi (7).

Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian 2022–2026 kymmenestä mitattavasta kärkitavoitteesta yksi on WHO:n opetussuunnitelman sisältöjen kuuluminen kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden peruskoulutukseen (8). Sitä kohti yhteistyössä. ●

TUIJA IKONEN

LT, erikoislääkäri johtaja, Pohjanmaan hyvinvointialue, Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus potilasturvallisuuden professori, Turun yliopisto

KIRJALLISUUTTA

- 1 Heikkinen H, Niemi-Murola L, Rauhala A, Welling M, Alahuhta S. Lääketieteiden opiskelijoiden asenteet ja käsitykset potilasturvallisuudesta muodostuvat jo varhain. *Suom Lääkäril* 2023;78:e35095 (tiivistelmä tämän lehden sivulla 460).
- 2 WHO. WHO Multi-professional patient safety curriculum guide. World Health Organization 2011.
- 3 Helsingin yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta 2020. Valmistuvan lääkärin osaamistavoitteet. (siteerattu 8.1.2023). www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/opiskelu-ja-opetus/valmistuvan-laakarin-osaamistavoitteet
- 4 Turun yliopisto. Potilasturvallisuuden opinnon 3 op. (siteerattu 8.1.2023). opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/94289
- 5 Itä-Suomen yliopisto. Asiakas- ja potilasturvallisuuden perusopinnot 25 op. kamu.uef.fi/accordion-s/13884-asiakas-ja-potilasturvallisuuden-perusopinnot-25-op/
- 6 Duodecim Oppiportti. Potilasturvallisuus -koulutuskokonaisuus. (siteerattu 8.1.2023). www.oppiportti.fi/op/okk00002
- 7 Turun yliopisto. Karttuvan tiedon testi. (siteerattu 8.1.2023). www.utu.fi/fi/yliopisto/laaketieteellinen-tiedekunta/koulutuksen-kehittamisyksikko/karttuvan-tiedon-testi
- 8 Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia ja toimeenpanosuunnitelma 2022–2026. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2022:2.

SIDONNAISUUDET

Ei sidonnaisuuksia.